

Grundig om utviklingspsykologi

Lars M. Rimol

psykolog, ph.d., førsteamanuensis ved Institutt for psykologi, NTNU

Forfatteren har en imponerende mengde kunnskap om psykologisk utvikling, og evner å presentere den i en form som er tilgjengelig både for psykologistudenter og for den allmenne leser.

Stephen von Tetzchner

Barne- og ungdomspsykologi

Typisk og atypisk utvikling

 GYLDENDAL

BOK Barne- og ungdomspsykologi. Typisk og atypisk utvikling

FORFATTER Stephen von Tetzchner

ÅR 2019

FORLAG Gyldendal

SIDER 440
 Tidsskrift for Norsk psykologforening

Som foreleser i utviklingspsykologi er jeg alltid på utkikk etter egnet pensumlitteratur, og denne boken er en god kandidat. Det er slående hvordan forfatteren har greid å gjøre teksten tilgjengelig for den populærvitenskapelig interesserte leser og samtidig dyptpløyende nok til at den kan fungere som lærebok for psykologistudenter. Den er pedagogisk lagt opp med en oppsummering på slutten av hvert kapittel samt en kort oversikt over de viktigste temaene og forslag til videre lesning. Den inneholder også vitenskapelige referanselister for den som ønsker å fordype seg videre.

Innholdsrik

Boken inneholder i alt 26 kapitler som dekker alle de tradisjonelle områdene innenfor utviklingspsykologi, samt noen nyere tema. Den starter med en generell innføring i faget, så kommer en oversikt over de teoretiske perspektivene som har dominert, og dominerer, utviklingspsykologien, og deretter et kapittel om metodologi, som etterfølges av et kapittel om vansker hos barn og ungdom. Sammenlignet med von Tetzchners velkjente lærebok *Utviklingspsykologi* inneholder denne boken mer stoff om atypisk utvikling og dekker både fysisk funksjonshemming, nevrologiske utviklingsforstyrrelser og adferdsvansker og ulike former for avhengighet. Sentralt står erkjennelsen av at atypisk fungering ikke bare reflekterer medfødt eller ervervet skade, men at slike skader kan påvirke samspillet med omgivelsene og forstyrre hele det etterfølgende utviklingsforløpet. Deretter følger kapitler om genetik, fosterutvikling og hjernens utvikling. Fremstillingen her er oversiktlig og får frem de dynamiske aspektene ved sentralnervøs plastisitet hos mennesket. Kapitlet om hjernen er oppdatert med moderne hjerneavbildningsmetoder, som er et pluss. Så kommer 17 tematiske organiserte kapitler om motorisk, perseptuell, kognitiv, emosjonell og sosioemosjonell utvikling og tilknytning, samt personlighets-, moral- og identitetsutvikling. Boken avsluttes med et samtidsrelevant kapittel som drøfter hvordan moderne massemedier påvirker barn og ungdoms utvikling og deres forståelse av samfunnet.

Lettlest, men

Tetzchner fremholder at tverrkulturelle studier er viktige for å forstå forholdet mellom biologi og miljø i utviklingen, men bokens perspektiv er helt klart vestlig

Tetzchner skriver i forordet at flere av hans andre bøker kan ses som en videreføring av perspektiver i denne boken. Gitt at *Barne- og ungdomspsykologi* er hans siste bok, er dette en litt underlig formulering, men det betyr sannsynligvis bare at den inneholder en kortere og mindre detaljrik fremstilling enn hans tidligere bøker. Dette gjør nok teksten mer oversiktlig og kanskje lettere å lese enn for eksempel læreboken *Utviklingspsykologi*, noe som kan være en fordel hvis den vurderes for førsteårsstudenter. På den annen side ofres dermed noe av detaljrikdommen fra læreboken.

Jeg vil legge til at det er viktig at vi bevarer et psykologisk fagspråk på norsk, og det gjelder ikke bare for utviklingspsykologien. Derfor er det verdifullt å ha norske fagbøker som alternativ til de engelskspråklige variantene, og i det perspektivet kan denne boken også anbefales som et supplement for studenter som bruker en av de mange engelskspråklige lærebøkene.

Globalt perspektiv

Det er flere mulige måter å fremstille utviklingspsykologien på. Man kan for eksempel – i fravær av en allment akseptert metateori – organisere stoffet ut fra ulike teoretiske perspektiv og gå gjennom hver teori for seg. Evolusjonspsykologer vil kanskje hevde at det finnes en slik metateori, som også gjelder for psykologien i sin helhet. Tetzchners bok er derimot tematisk organisert, etter de innledende kapitler om metode og biologi, og presenterer ulike teoretiske perspektiv side om side. Dette inkluderer evolusjonspsykologien, som fremstilles som en nativistisk teori blant konkurrerende teorier. Det skal også nevnes at Tetzchner i bokens første kapittel kommer inn på globaliseringens konsekvenser for psykologisk vitenskap, spesielt motsetningen mellom vestlig individorientering og kollektivistiske levemåter. Tetzchner fremholder at tverrkulturelle studier er viktige for å forstå forholdet mellom biologi og miljø i utviklingen, men bokens perspektiv er helt klart vestlig. I så måte representerer den et alternativ også til kulturpsykologiske fremstillinger som nærmer seg sosialantropologien.